

Q. B. F.

DISSERTATIO HISTORICO-POLITICA

De

POENA
HOMICIDII

VETERUM,

Præcipue

SVEONUM,

Quam cum consensu Ampliss. Sen. Phil. Aboëns.

Sub Præsidio

Viri Cl.

Mag. ALGOTHI A.

SCARIN,

Ph. civ. Prof. & h. t. RECT. Magnif.

Pro GRADU in PHILOSOPHIA

Ad publicum examen defert

Alumnus Regius

LAURENTIUS CREDAHE

Wex. Smol.

Die 28. Novembr. MDCCXXX.

Horis locoque solitis

Aboæ, exc. Joh. Kiämpe R. A. Typ.

S:^æ R:^æ M:^{tis}
magnæ fidei VIRO,
Patri ac Domino reverendisimo,

D^N. GUSTAVO
ADOLPHO

HUMBLE,

S. S. Theologiæ DOCTORI consummatis-
simo, Inclitæ diœceseos Wex-
EPISCOPO eminentissimo, ven. i-
bid. Consistorii PRÆSIDI gravissimo,
gymnasiorum & scholarum per di-
œcesin EPHORO accuratissimo,

Mæcenati maximo.

*Q*Uæ me vis audacia impulerit, ut
magno TUO nomine, Reverendissi-
me Episcope, rudiores hæc pagellas illustra-
re ausus sim, palam exprimerem pluribus,
ni extantiora essent TUA in omnem rem
literariam merita, quam ut communionem
tanta

tanta spei excludi possit ullus Musarum
cultor, nedum ego, cui, ut Tullæ gratiæ
& clientelæ alumnus evaderem, fortunatè
beateq; contigit nuper. Incredibile quan-
tum me, ceterosque in hoc literarum studio
herentes Wexionenses TUOS, exhilara-
verint tabellæ publicè actorum illæ, quæ TE
PRÆSULEM sacrorum, spei & fortuna-
rum nostrarum Arbitrum, à S. R. M. con-
stitutum nunciavere. Quod meum erat, ego
secretiori mox indagine mecum deliberare
cœpi, quâ votorum religione meum gestien-
tis animi affectum exprimerem, Tullique
sanctissimi muneris auspicia celebrarem.
Cumque xenium hac procul dissita imperii
SVEO-GOTHICI regione, utpote ipsa opis
multo egentissima, nullus invenirem, quo
meam TIBI pietatem cultumque debitum
oppignerarem, latifundiæ scrutatus repu-
blice literariæ in presens incidi argumen-
tum, quod exilis munnsculi loco concin-
narem: TIBIque tanto gratum magis
acceptumque fore spero, quanto de TE
pridem, antiquitatum suarum interprete
diligentissimo, sibi historia patriæ nostræ
civilis

civilis enixe gratulatur. Et, sicut primum
est videre, ex futuris civibus nequa-
quam defuturos historicos, qui in TUIS
laboribus posteritati commendandis glori-
am consecrabitur: ita, ut summum Nu-
men TEMET ordinis ecclesiastici decus &
ornamentum, cum primis vero ecclesie
litterateque in patria pubis Antistitem
multo desideratissimum, quam diutissime so-
spitem & superstitem præstet, etatem præ-
cabor

Reverendiss. Nominis TUI

Devotissimus cultor

Laurentius Ekedahl.

Nobilissimo Domino

Dn. JOHANNI WILLHELMS,
Regiæ Ammiralitatæ Holmænsis Ca-
pitaneo strenuissimo, & per quin-
quennium Nutritio propensissimo.

Adm. reverendis præclarissimisque

Dnn. MAGISTRIS,

In Regio gymnasio Wex. Lectori-
bus & Consist. ecclesiast. Adlesiori-
bus laudatissimis,
Singulisq; promotoribus meis
faventissimis.

VIRIS plurimum reveren-

Mag. JACOBO FLACHSENIO,
ecclesiarum Nydaholmensium Pasto-
ri, adjacentisque districtus Præposi-
to, merissimo.

Mag. PETRO COLLIANDRO,
In Alsheda / Skiede & Sina / quæ
Deo colliguntur, ecclesiarum Pa-
stori dignissimo.

*V*obis exiguam hanc quoque opellam,
venerationis & grati animi obsidem,
retinendi, votoque pro incolumitate Vestra
eram es-

Nominum

Cultor ob-

Laur. J.

dis atque Clarissimis.

Mag. DANIELI LANNERO,
Scholæ cathedr. quæ Wexionæ est,
Rectori dexterrimo, confirmatoque
Pastori in Nöbbeled vigilantissimo.

Mag. BENEDICTO NORLIN,
In Skirö & Nye parœciis Pastori
solertissimo.

Patroni & Promotores optimi, *ve-*
cum spe certissima favoris in posterum
& vestrorum omnium ardentissimo, sa-
se voluit.

Vestrorum

servantissimus

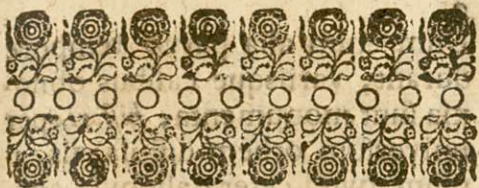
Etedah.

SYNOPSIS Capitis I.

- I. Theſ. I. Breui historia commendatione, viam ad præſens pandit argumentum.*
- II. Variorum, in cauſſa homicidii mitiorum utentium pœna, exempla adducit populorum.*
- III. In eccleſia Chriſtianorum primitiva, nullum capitalis pœna viguiſſe rigorem, oſtendit.*
- IV. Nec apud veteres olim Sæcos, in homicidiis adhiberetur vulgariſſimo, aſſerit.*
- V. Præterquam in illos commiſſa, quibus major reverentia, amor vel fides debebatur, pecunia expiari potuiſſe, evincit.*
- VI. In mulctæ executionem, ejusque ſæpius per propinquos ſatiſfactionem, inquit.*

Cap. II.

- VII. Rite ſtatum format controverſiæ, ſimulq; explicationem adfert terminorum.*
- VIII. Poſſibilitatem aggratiandi ex jure tantum adſtruit natura.*
- IX. Conſilii & moris quorundam Regum aliorumque de gratiæ, ex cauſſa rationabili, remiſſione, proferit exempla.*
- X. Promiſcue hanc tamen, ſine cauſſis fieri prudentibus, non debere veniam conſentit, ſicque finem imponit opella.*

J. N. D.

CAPIT PRIUS.

Thef. I.

Nsignem *historiarum* orbis apud omnes homines, præcipue vero eruditos, fuisse æstimationem, sciendi desiderium, quod humano generi inseruit, & in hoc imprimis studiorum genere natura occupari delectarique voluit, plus satis indicat. Neque de nihilo illa ingenio humano divinitus impressa vis est.

A

Dum

Dum enim alia parvo tempore
durant, variisque casibus obno-
xia sunt monumenta, *historia* per
universum orbem diffusa vis, i-
psam, quod cetera alioquin con-
sumit, *tempus* sui habet custo-
dem, magnamque iis, qui re-
cte eam auspicantur, confert
experientiam; præbens se testem
malitiæ malefactis, beneficam
erga ea, quæ digna memoratu
cum virtute transacta sunt. Et
quotusquisque est, qui non tan-
tam, si non majorem, utilita-
tem in omni vita sua, conse-
quitur ab *exemplis* magnis, an-
nualium fide prolatis, quantum
ex *præceptis* diligenter & assiduo
inculcatis. Commendant serio
nullam non virtutem *præcepta*
ceum utilem & publice necessari-
am; ad eandem autem itinere
tantis non difficultatibus obse-
pto, ut non industria & labore
supe-

superari possint, posita illustri
 in annalibus loco, heroicæ vir-
 tutis *exempla* plurima monstrant.
 Unde verissime adque rem præ-
 sentem apposite, quamvis a *Sy-
 racide*, dictum existimamus: *re-
 spicite in nationes hominum & sci-
 tote*, vertente nostro Megalan-
 dro: *Sehet an die exempel de-
 rer altea/ und mercket sie (a).*
 Mihi proinde cum, præter ce-
 teras bonas literas, historiæ
 & prudentiæ civilis studium ad-
 modum arriserit, occasione *Ta-
 citi de Germanis* testimonii, quo
 asseritur apud ipsos *homicidium*
lui certo armentorum pecorumque
numeri (b), qualem *Sueo-Gothi* olim
 veteres statuerint homicidio pœ-
 nam, paucis dispicere animus
 est. Dabit illa morum & insti-
 tutorum utrinque facta colla-
 tio ansam, cum utriusque gen-
 tis consanguinitatem penitus

4
noscendi, tum quoque moralitatem legis & moris hujus excutiendi, utrum naturalis & revelatae legis auctoritati quidquam humana illa legislatione decedat? Non nego imbecillitatis meae conscientiam animum in suspensio diu tenuisse, utrum institutum tot tricis involutum, aggredi auderem, an vero hastam ante pugnam abjicerem: tamen, cum animum & fiduciam dubitationi meae addiderit *celeberr. PRÆSII* favor & indulgentia, omnibus, quæ propositum deterrere possent, sepositis, argumentum, Numine propitio, suscepi elaborandum, cathedræ *philosophicæ*, in qua venit examinandum, ut spero, non inconueniens, quamdiu leges sui fori fervet, temeritatemque instituendi alios penes invitos spicilegii, quantum fieri potest, fugiat & abhor-

horreat. Qua vero fieri poterit brevitate peragam, cum multa cumulare non sinat res domi angusta; eoque mitiorem Tuam mihi, *Cand. Lector*, pollicer censuram, quo certius constat, amorem vetustatis prope solum & studium patriæ annalium inchoavisse, provexisse, & in orbis literati lucem, hoc quidquid fuerit opellæ, demum protrusisse.

(a) *Cap. II, II.* (b) *c. XXI, 2.*

Thef. II.

ETiamsi nomen valde sit noxium atque odiosum homicidæ, vi cuius, nobilissimum naturæ opus, homo dissolvitur, ut injuria vix ulla asperius censeferi puniriqve mereatur: dissimilis tamen & plane diversa, atque nunc est, hujus olim delicti puniendi ratio invaluit; qui-

quippe in pecuniam & bona frequens apud omnes gentes pœnæ erat executio, in vitam vero rarior. Sic *Germanis*, puta maris *Suevici* circumquaque vicinis, homicidium certo armentorum ac pecorum numero, uti ex allegato *Taciti* loco apparet, præsertim luebatur, quod manifesta nimirum crudelitate videbatur commissum; leviora vero facinora, equi vel pecoris damno. Namque, ut gregibus armentorum ac pecorum, tanquam familiari, omnium, post homines, re acceptissima veteres se oblectarunt; nempe pretio tanto non dum nobiliori metallo, quantum hodie invaluit, passim & ubique constituto: sic, harum extorsione & jactura opum, quoque mulctam publicam admetiebantur, pro qualitate delicti majorem minoremve. Ita vero

verò domui universæ hæc, ex
 legislatione veteri, exsolvebatur
 mulcta, ut communione lucri
 illius nullus omnino excludere-
 tur. Quod si enim negligeretur
 aliquis familiarium, contentio
 primum, mox actio quoque, ex
 non plena satisfactione, fuit ex-
 orta. Et, quod *Romans* attinet,
 uti nulla olim delicta morte pu-
 niverunt: ita apud eos diu ho-
 micidium mitiori quoque pœna
 coërcebatur. Ab initio *reges* e-
 orum homicidii conscios quos-
 que non nisi arietis damno mul-
 ctabant, quem in sacrificiis *De-
 orum* expendere consueverunt;
 adeoque, ante argenti aurique
 usum, utpote qui orbis regna
 non dum omnia pervaserat, ex
 noxiorum bonis sacra diis exhi-
 buisse feruntur. Quid? quod
Rome neque mulctari quempiam
 gravius decebat, quam triginta
 bo-

bobus & duabus ovibus, videlicet: bove centuffibus, ove vero decuffibus æftimata. Quapropter inulctæ pecuniariæ deinceps quoque, juxta hunc valorem, præfiniebatur modus, ut effer peccati cujusvis atrociffimæ æftimatio omnino trium millium & viginti affium (·). Ejuſmodi autem legum confvetudines iſtis populis uſu receptas, apud pleroſque etiam *ce-teros* viguiſſe, homicidiique pœnam apud nullos capitalem obtinuiſſe, cuius, non prioris ævi prorfus ignaro, affatim conſtat. Quod vero hæc publica veterum confvetudo plectendi, temporum lapſu, acerbiorè pœna permutata fuerit, haud dubie ſvaſu *Cleri Pontificii*, ſub variis titulis, jurisprudentiæ diviniæ interpretationem ſibi ſolis vindicantium, factum eſt. Sic quæ

quæ in *Polonia* ratio plectendi homicidia vetus, ad tempora *Casimiri M.* obtinuerat, & illo regnante, in multam pecuniariam mutata erat: apud successores carceris diuturniore pœna insuper exasperata fuit. Donec sub rege *Poloniarum Stephanus* abrogaretur omnis alia pœna homicidii, & capitalis omnibus absolute temerariis homicidis irrogaretur, quod factum itidem Curia Romanæ ministerio adscribendum. Erat enim rex ille isti hominum ordini ad superstitionem obnoxius adeo usque, ut, quidquid illi de antiquiore lege Divina, quam consuetudine regni Polonici, auribus ejus insurrarent, oraculi instar suspexerit, & sine prævia deliberatione, civibus suis exequendum imperaverit (b). De his autem Polonis, ut & Danis, Anglis,

glis, Frisiis, Holsatis, Saxonibus, Bajuariis, Alemannis, aliisque, quod pœnam & satisfacti-
onem pecuniariam, occisi propinquis persolvendam sanxerint, quandoquidem, ante me, probatum ivere juris publici scriptores plurimi, si in hanc rem plura desideraverit quisquam, eorum scripta consulat (c). mihi allatis impræsentiarum exemplis, brevitatis causa, acquiescendum.

[a] Willich. in Tacit. §. XXVIII. [b] Puffendorf. de habitu R. ad Societ. civ. pag. 238. [c] Resold. Thes. præf. voce Todten Halslösen. Schilt. exerc. ad Pand. 49. §. 114. &c.

Thes. III.

PRimitivam Christianorum ecclesiam de pœnarum, non dicam capitalium, sed ceterarum quoque, usu & exercitio, nihil

nihil quidquam novisse, dilucidius est, quam ut multis probari opus sit; pœnitentiâ enim publica omnis apud illos animadversio absolvebatur. Quis nescit ad *Constantinum* usque *Magnum*, integris tribus seculis, quemadmodum territorio, ita statu atque magistratu, inter ipsos, civili caruisse *Christianos*, ut adeo omnes causæ, gravissimorum licet delictorum, tantum ab *episcopis* & senioribus judicarentur absque ulla capitis pœna; non tamen sine severa ecclesiæ disciplina, quam canones *Synodorum antiquarum* distitarent. Ita ex concilii *Ancyran*i decretis videre est de mulieribus, quæ partus necaverint, & quæ utero conceptos excusserint, quod ad exitum usque vitæ easdem ab ecclesia removerint *antiqui*: humanius vero
 a pa-

a patribus illius concilii decem annorum tempus tributum sit (a). Et Cap. XXII. hæc sententia legitur: *qui voluntarie homicidium fecerint, ad pœnitentiam quoque iugiter se submittant, circa exitum vite vero communionem digni habeantur.* Cetera prætereo sciens, quæ in hanc rem ex actis dicti concilii haberi possunt. Dissimilia, quod ad publicam pœnitentiam perpetratae cædis, neque in concilio *Elibertino* percrebuerunt: *Si quis per malitiam occiderit hominem, ei nec in fine est impertienda cum aliis communio sanctorum (b).* Quibus patet, non omnino negare illius concilii patres convictum civilem homicidis, sed sacram duntaxat communionem; qui tamen rigor postea ab *Innocentio I.* & concilio *Nicæni* canone XIV. est mitigatus. utpote cujus sanctione
sta-

statutum fuit: viaticum non penitus denegandum esse lapsis in fine vitæ. Hinc autem nemini non in aprico fore existimaverim, quod noluerint, quantum in se, penitus præfules tum temporis ecclesiarum quidquam negotiorum, christianos attinentium, a iudicibus gentium iudicari. Quin, neque alia apud illos ratio habebatur criminum, quibus forte capitis pœna legibus divinis decreta erat, quam ut animabus delinquentibus censura tantummodo spirituali confulerent. Et, *pessime egissent*, verba sunt Cl. Hannekenii, *viri in scripturis valentes, & pietati erga Deum omnino dediti, si culpam sanguinis dilui non posse in scripturis offendissent, nisi fuso sanguine delinquentis, & neglecta illa pœna, pœnitentiæ locum, pro remittendo peccato, dedissent (c).*

[a] cap. XXI. [b] conf. Cab. not. eccl. Sec. II. diss. 8. Forbes. a Corfe instr. Theol. lib. XII. 6. Sc. [c] Phil. Lud. Hannek. tract. de jur. gr. p. 21.

Thef. IV.

Sic breviter adductis, quæ at-
 tinent historiam & anim-
 adversionem sanguinis humani
 in diversis gentibus usitatam,
 ordinis svadet nexus, ut ad hu-
 jus criminis ejusque pœnæ, qua-
 lis apud *Sæones* olim invaluit,
 mentionem injiciendam propi-
 us accedamus. Ubi primo non
 omnino prætereundem, legis-
 latione cum politici, tum in-
 primis ecclesiastici ordinis civi-
 um, pro diversitate actionum at-
 que circumstantiarum, quæ de-
 licti formam absolvebant, aliam
 atque aliam quoque eisdem con-
 stitutam fuisse expiationem; ita
 ut *vulgaria* ipsis dicta sint homi-
 cidia,

cidia, quæ vel in subitaneo quodam iracundiæ calore, vel ex composito exertis utrinque armis, committebantur: quorum vindicta, juxta ordinariam legem pœnalem, nunquam fuit capitalis, nisi jure *Gothorum* in certis tantum casibus. (*) Quamobrem pœnâ pecuniaria, eademque quadraginta marcis determinata solum, illud redimendum erat homicidii genus, quæq; ipsis *Sporgiuld* mulcta dicebatur. De cetero, non huic solum, sed & omni homicidarum generi universalis illa constituta fuit regula: *gialdi ingen liff siri liff / eller lem gen lem / som bothom orckar / eller ock borgen til fulldra botha / i. e. nemo vitam pro vita, aut membrum pro membro ponat, qui mulctam prestare potest aut fide jussores de mulcta (a).* Unde etiam legibus antiquissimis
 antiq. homi-

cidia, quamvis in sexum & ætatem imbellem commissa, non nisi pœnæ pecuniariæ vicem sustinuerunt. Quin, si accideret, ut ex suis bonis mulctam præstare reus nullo modo posset, tanti tamen nunquam æstimata fuit magnitudo delicti, ut capite aut corpore omnino noxam lueret. Verum pro rata, modo ipsis sanguinis alieni vindictibus, puta consanguineis, mulctæ quantum intererat, decerpebatur, modo ipsius rei propinqui in partem vocabantur alienæ culpæ & debiti præstandi. Mulierem homicidam sisti iudicio, nisi per tutorem, legibus vetitum omnino erat. Capite vero plecti eandem, aut exilio interveniente, patriâ prohiberi, (quam viris pœnam identidem leges imperant) veteres ignorare penitus, qui confiscatis opibus

opibus noxiæ mulieris, si sufficerent, sibi & civitati plus satis supplicii datum existimarunt; Si non sufficerent, residuum multæ tutoris culpam, ejusque præstationem, esse voluerunt, quod, sui negligens officii, debitum & possibile moderamen alieni facti intermisisset. (b). Demum, quod a furioso commissum fuit homicidium, pro voluntario itidem habebatur, si morbus non palam notus esset; sin publica-
vissent, casuale æstimabatur (c). Et, quod recentiora tempora at-
tinet, licet homicidiis ejusmodi vulgaribus pœna tandem capi-
pitis statuta fuit circa medi-
um seculi Christiani quinti-
decimi, non tamen absolute,
sed certa sub ratione, inque
certo casu, talis decreta fuit. Ni-
mirum: si homicidium non mo-
do esset destinata malitia profe-
ctum

etiam, (skiedt med lust och utan
 alla lifsnöd), sed & reus in ipso
 facinore, aut intra diem perpe-
 tratæ cædis, comprehendi posset.
 (d). De fugitivis vero, ut ut
 iisdem quoque pœna capitis ea-
 dem sancita fuit, ex usu æquita-
 tis & juris connati, adeo tamen
 naturalem hominis abolitionem
 non semper & necessario impor-
 tabat, ut non saluum condu-
 ctum reo, & redeundi ab exi-
 lio potestatem eidem, facerent
 civilia jura (e). Illo autem ob-
 tento privilegio, quemadmo-
 dum a rege aut lege vis non
 rimenda homini amplius aliqua;
 ita, si vel actores placaret & hæ-
 redes occisi, ad quod ei men-
 struum datum erat spatium, vel
 in iudicio crimine se purgare
 posset, a periculo vertendæ ite-
 rum patriæ, opumve amitten-
 darum, securus deinceps evasit.

Quod si neutrum posset aut velle præstare, redire in pristinam conditionem licuit, permisso, ad fugam & exportationem rerum suarum, quatuordecim dierum spatio & libertate.

* *J. O. Stiernh. de Sveon. jur. vetust. lib. II. Cap. 4. pag. 346. [a] Auct. cit. lib. I. c. 10. p. 128. [b] lib. II. c. 4. p. 355. & Bolaii dissert. de fatis religionis in Scandia, p. 161. [c] Stiernh. II. cap. 4. p. 357. [d] Landsl. Dröpm. B. I. Cap. 2. [e] Kong. B. L. L. passim, cui addi possunt, quæ in eandem sententiam loquuntur ceteræ Leges antiquæ, utpote L. L. Upland. cap. 31. Manihelg. item Leges V-G. & O-G. toto titulo de homicidio.*

Thes. IV.

Quin, a priscis temporibus quoque aliquis personarum, & ceterarum rerum, respectus habebatur, ut, a quibus, in, quos, quomodo, quo tempore

pore & loco homicidium factum
 fuerit, perpetuò observatum sit,
 Cujusmodi intuitu, majores
 Sveo-Gothi cædis pretium mo-
 derari, remittere, exasperare,
 duplicare, immo majoris quo-
 que non raro intendere solebant.
 Sic, e. g. si arcu vel cultello
 perpetrata foret cædes in locis
 solitariis, in ædibus interfecti
 propriis, in foro, die mercatus,
 septem ante adventum, vel to-
 tidem post abitum, regis e pro-
 vincia diebus, in expeditione
 publica, in sponsum sponsam-
 ve, pronubum aut pronubam,
 & pararios diei nuptialis, in sæ-
 minam, impuberem, senem,
 invalidum, aut executorem pu-
 blicæ sententiæ, duplicabatur.
 Si vero in locis privilegio do-
 natis, utpote: in templo, cæme-
 terio, judicio, latrina, officina
 cujusque propria, lecto aut cæ-
 na-

naculo ; idque in parentes, liberos, fratres, sorores vel infantes peracta esset, tergeminae severitati poenae obnoxius habebatur reus. Sola autem Regis, conjugis, dominique sui caedes, quam *in specie Nidhings werct* nuncuparunt, capitis digna habebatur supplicio, cum publicatione bonorum. Reliqua, quantacunque esset, noxa criminis, vel sola expiari potuit pecuniaria taxatione, uti supra evictum est. Ecclesiasticae vero personae privilegium incolumitatis, caede violatum nequiter, quanti olim aestimatum? illud, quamvis nullo non jure gravissimo taxatum supplicio fuerit: pecuniaria poena & canonica censura, quae incolumi vitam fieret, perinde tamen expiatum fuisse legitur. Sic, cum patriae procerum non nemo *Gotschalcum* Lincopentem epi-

episcopum trucidasset, ad mitigandam Domini & sedis Apostolicæ offensam, secundum statuta apostolica & jura canonica, multo, præter ecclesiasticam censuram, argento noxam istam, non capite, redemit. (a) Quod vero vilioris sortis homines attinet, inter eos etiam non nihil discriminis intercessisse in nostra republica, perinde atque *Israëlitarum* lege (b), exinde apparet, quod minoris, quam aliorum, æstimata semper fuerit interemptio liberti ex servitute ære redempti; item illius, qui regni fines instabilis & vagabundus discurreret, alioquin dictus *Hâradspiâcker*. Nam, etsi ordinaria cædis eaq; pecuniariâ pœna expiari debuit; exsilio tamen, vel direptioni bonorum, hæc cædes aliena non fuit obnoxia (c). Sic lurconum & scurrarum valde e-

rat

rat exiguum vitæ pretiū consti-
 tutum ; Mimorum vero & citha-
 rædorum penè nullum. Inter-
 ficiens enim lurconem, sine cer-
 tis sedibus vagantem, tribus tan-
 tum marcis puniebatur ; Mimo
 autem & citharædo, per vim
 injuste sublato, hoc pœnæludi-
 crum sancitum invenitur : sta-
 tuebatur triennis & robusta in
 colle (*d*) edito juvenca, quæ a-
 lieni sanguinis vindici in satisfac-
 tionem cederet, si, novis & be-
 ne inunctis chirothecis, eandem,
 tribus flagelli ictibus impulsam,
 à cauda continere posset, ne
 manibus suis elaberetur. Tri-
 ente quoque minor erat mulcta
 pecuniaria pro cæde *Dani* & *Nor-*
begi, quam pro reliquis. *Ger-*
mani & *Anzli* quadrante ; quia
 hos solos, ut commercantes,
 novisse vicinos videntur majores
 nostri. Exterorum quicun-
 que

que lacris initiatus erat, (quales plerique sub initio Christianæ religionis) pari cum indigenis jure perpetuo fruebatur; quemadmodum *Gotschalchi* episcopi, *Alberti* regis cognati, exemplo modo evictum est. Tandem vero leges *Birgeri Jarli*, datæ *Gothis*, hujus vetusti juris auctoritatem delevere penitus, quæ in atrocioribus, qualia pleraque ante memorata, vitam vel bona adimunt, pulso in exilium reo.

[a] *Formula excommunicationis, cum suis ceremoniis, accurate expressa invenitur monument. eccles. collectionis Spiegel. p. 130. &c. quâ cum conferri meretur Spiegel Hist. Eccl. II. p. 206. item Messen. Scand. III. p. 27. [b] Exod. XXI. 21. [c] Stiernb. lib. II. cap. IV. p. 359. [d] ejusmodi collis, vernacula lingua veteri, *Båsing* appellatus, prope *Larsensem* ecclesiam *V-Gothia*, sub eodem nomine, etiamnum invisitur.*

Ceterum, ante usum pecuniæ, uti commercia apud Sveo Gothos, quemadmodum Germanos ceterasque gentes, præcipue Scythicas, in sola consistebant rerum permutatione: ita multa quævis, mercium, quæ penes easdem obtinere, pretio quoque tantum æstimabatur, puta: pecoris, armenti, frumenti & cujuscunque suppellectilis. Pecora enim & agri solæ divitiæ illis erant & pro pecuniis habebantur. Quin, noxam Domini ædificia non raro quoque luerunt. *Amundus Kohlsbränna* certe multam iisdem constituit, ut, pro qualitate delicti, ex parte vel in totum igni subjicerentur; sed, præterquam quod hostilem quandam præ se ferret devastationem illa lex, quin & publice triste visu & deforme spectacu-

culum poena ingereret, neque læso satisfactionem, neque reo grande afferret damnum, torpentibus de cetero ad ædificiorum curam civibus, æquo jure deinceps in desuetudinem abiit. Quod ad executionem mulctæ, notatu dignum & peculiare omnino erat, quod illa, quemadmodum apud Francos veteres, ita Gothos quoque gentiles, non modo reum principalem, sed etiam agnatos cognatosque ejus, respiciebat; adeo ut si fugam reus, quam mulctam, mallet, eandem hi nihilominus præstarent, quæ proinde Oranboht appellata fuit, i. e. *exsolutio pro aliis, sive mavis: satisfactio pro evitanda inimicitia*; ora enim verbum est, significans: *inimicitias gerere*, unde phrasis hæc: *han orar wider*, i. e. *cum quo inimicus est* (a). Dicebatur

alio

alio etiam nomine: *Utteboht* / i.
 e. *multa ad familiam pertinens*,
 quoniam à familia familiae solve-
 batur, imprimis in causa homi-
 cidii atque adulterii. Cujus ea-
 dem videtur fuisse ratio legis,
 quæ vindictæ publicæ, ob homi-
 cidium clandestinum (*Dulga-
 dráp*) territorii incolis & olim
 & hodie constitutæ, non ob con-
 spirationem & positivum ad læ-
 sionem influxum, sed ob con-
 niventiam, admissamque, in pa-
 tratore investigando, qualem-
 cunque oscitantiam (*b*). O-
 portuit autem modo dictam pro-
 pinquorum intra annum fieri
 solutionem, & quidem præsti-
 tutis temporum intervallis, ni-
 si semel simulque totam solvere
 maluissent. Interea homicidæ,
 ejusque proximorum, fugien-
 dus omnino erat conspectus; i-
 ta ut cum illis nec in templum
 convenire, neque una ad judi-
 cium

cium ire via, jura voluerint permissum. Quin, alibi statutum tandem invenitur, ne quidquã in posterum agnati cognatique inviti præstarent, sed pœnam unice redderet is, qui homicidio se pœnæ obstrinxisset, cujus etiam pœnariæ satisfactionis hæc erat cautio: ut, in conventu publico, prius de satisfactione caveret, eamque tribus offerret diebus, quod nisi fecisset, proscriberetur, ac tum demum triens mulctæ ab agnatis, triens à cognatis, exsolveretur. Præterea, & alia quædam peculiaris fuit satisfactio, in cæde servi & ministri adhibita, quæ nominata est *Tucfaboh* / quasi à tactu, ob dignitatem quodammodo tactam, imminutam vel læsam; sed quæ dominis tantum digniori in officio constitutis propria erat, eorumque auctoritati dicata (c).

CA.
 [c] *In jur. O-Goth. Cap. 7. [b] confer*

*Deut. XXI. & Thomaf. notas in Huber. de
 jure civit. III. 2. 5. p. 646. [c] Sapius
 cit. Stiernb. lib. II. c. 4. p. 354.*

CAPIT POSTERIUS.

Thef. VII.

Expensis hæctenus, quæ ve-
 terum Gothorum, & cete-
 rarum gentium, in homicidio
 puniendo diversum modum re-
 spiciunt, quæ publica, nostro hoc
 seculo, obtinet cædis humanæ
 vindicandæ ratio, cum sua mo-
 ralitate, in hac posteriore dis-
 sertationis parte breviter & sum-
 matim excutienda venit. Et,
 quemadmodum justo olim in-
 dulgentiorem homicidis pœnam
 irrogatam fuisse, è superioribus
 constat; ita ex adverso non le-
 vis, eruditos inter, de pœna,
 quæ hodie constituta est homi-
 cidis, contentio agitari solet:
utrum capitalis illa, quæ apud
 nobis
 Euro-

Europæas gentes ubique fere in-
 valuit, *non ex arbitrio justo prin-*
cipis aggratiari, mitigari, aut æ-
quali alia, que incolumi vita ir-
rogatur, permutari possit? Mi-
 hi de pondere magis, quam
 numero dissidentium à se invi-
 cem calculorum, sollicito, cum
 paucis affirmatur quæstio. Quo
 ipso tamen aliorum gravissimo-
 rum virorum auctoritati obstre-
 pere, aut ipsis dicam scribere,
 nullus volui. Saltem illi mihi
 neque invideant de veritate da-
 ti problematis facultatem inqui-
 rendi, ejusdem debito modo
 excutiendi & denique consci-
 entiaæ meæ convenienter de eo-
 dem liberè pronunciandi. Atque,
 ut reliqua eo proferri queant li-
 quidius, quædam de significa-
 tione præmittenda veniunt *ter-*
minorum. Est autem Philoso-
 phis & Jurisconsultis *aggratiare*
 idem

idem quod gratiam amissam restituere, seu, data venia delicti, poenā remittere, mutare, aut imminuere. Gratiam vero peccatis facere, contra legem patris, non alterius est, quam legislatoris, seu illius, qui το κύριος gerit in republica, sive ea irregularis, sive regularis, monarchica, aristocratica an vero democratica audiat. Quin, illud neque prætermittendum, cum de homicidii aggratiandi jure principis sermo instituitur, agi non de præcepto, sed de licentia, i. e. per *jus* non intelligi legem, sed facultatem personæ, adeoque magis haberi respectum ad potentiam, quam actum ejus & exercitium. Unde, non confundenda hæc quaestio cum alia: *annus obstrictus sit omnino princeps omittere poenas capitales?* quod, cum illust.

lustr. viro *Christ. Thomasio*, & Formulæ concordiæ auctori- bus, jure meritoque negatur. Ipsa præterea vox admonet, cum jure aggratiandi non debere confundi officium principis remittendi aut minuendi pœnam ex doctrina interpretationis legum & æstimationis delictorum; illam quam prudentiam, cum subdelegatis iudicibus communem, in consilium & judicium adhibere debet princeps, quoties leges suæ rigide observandæ, aliovorsum tendunt, quam quo tendere debent, adeoque utilitatem cum publicam tum privatam, præter meritum, convellunt labetantq;

Thef. VIII.

His ita prælibatis, problema- ti, in quo discutiendo occupatus sum *philosophico & politi-*

co, fundamentum substerno politico, *doctrinam juris naturalis*. Illa enim pro ut pœnam flagitiis, quamvis atrocissimis, certam non determinat aliquam, sed eandem à legislatore civili ad decus & tranquillitatem rei-publicæ prudenter attemperari voluit: ita pro indubitato tenendum illud quoque, quod, si positiva & particularis lex ab illo fine divertat aliquando, si remissa penitus, inprimis vero commutata pœnâ ordinaria alia æquali, necessitas finis rei que usque adeo seriæ haberi possit, salva divina & humana justitia, migrari, adque sani sensus formam explicari, queat debeatque. Est, non nego, *juris prudentiâ universali* sancitum omnino: puniendos esse delinquentes. sed non illico modum in specie omnia in individuo puniendi peccata

cata determinat. Sicut enim *medico* idem naturale dictamen præscribit, ægrotantibus succurrendum esse medicamentis aptis; at, quænam eorum aptiora sint, frustra quæret medicus in *jure natura*, cum pertineat ad artem medicam. Et, prout neminem in contractibus lædi debere, sed res justo esse vendendas pretio, jus dictat naturæ; verum justii hujus pretii definitio ad solam pertinet prudentiam regni aut familiæ œconomicam: simili etiam modo pœnæ determinatio ex regulis specialibus tunc prudentiæq; politicæ, & non præcise ex universali aliquo arcessenda juris fonte. Nam, quod quidam existiment, ut verbis *Grotii* utar, homicidio naturaliter respondere capitis pœnam, in eo falluntur; pœnæ enim delictorum non sunt ipso *jure natura*

rei, aut ulli Dei perpetua lege constituta, sed, pro modo imminentis periculi intendi ac remitti solent.

(1). Quid? quod à Grotio neque dissentiat Augustinus, cum, in epistola ad Marcellinum comitem, circumcelliones Clericos partis Donati, homicidas ea severitate legum plectendos dissuadet, quâ talia patiantur, qualia pridem ipsi fecissent: impleret patris potius officium, & ita succenseret impietati, ut nec mali perpetrandi audacia relaxaretur beneficio, neque pœnitendi medicina subtraheretur supplicio. Hinc, quamvis prudenter, & recte omnino, homicidium pœnâ puniri queat capitali, ut vita in tuto sit innocentium: non tamen semper necessitate quadam inevitabili adhibenda; neque ex jure talionis præcise & omnino sumenda

est, quemadmodum illud satis
dudum dilucide planeque Cl.
Pufendorfius demonstravit (b) re-
rumque civilium gnarus non
facile quisquam dubitabit. Id so-
lum jus dicitur *talionis*: posse
Deum, quando ita ipsi, justissi-
mas ob causas, visum fuerit, e-
odem modo malignos homines
punire, quo ipsi, sine causa,
alios laceffere ausi sint; neque
habere eos, ubi paria iis, quæ
fecere, patiuntur, causam con-
querendi, quod ipsis injuria fi-
at. Quod vero, nulla in foro
& iudicio adhibita proportione
geometricâ damni atque pœnæ,
debeat is, qui jus coërcendi ha-
bet, aut qui injuriam passus est,
eodem modo tantum inferre da-
mni quantum alter fecit, di-
vina, eademque naturali, lege
præceptum non facile quisquam
evincet. Annon connivet Deus,
legis hujus auctor, improbis
non

non raro benefaciens, ad eorum scelera? *Christus* Salvator noster augustissimus adulteram, lapidibus in lege addictam, sine iudicio & pœna absolvit)c). Quid? principes, legis divinæ custodes, annon illi criminibus nefandis, quibus jure divino positivo universali capitis supplicium sancitum, gratiam identidem, eamque juste & prudenter, faciunt; præsertim ita comparatis, ut occultari, quam manifestari eadem, magis intersit reipublicæ? Scilicet, in divinis æque ac humanis legibus valebit ille naturalis justitiæ & rationis canon: ἀναγκάσιον ἀδικεῖν τὰ μικρὰ ἢ τὸ βελτιομένον τὰ μεγάλα δικαιοπραγεῖν. Seu ut rectius exprimitur: Quoties duorum malorum tolli aut puniri, sine magno incommodo, utrumque nequit, alterum, quod minus est, sub ratione boni, necessario eligendum venit. Pertinet

net ad supremam rationem, puta divinam, id imprimis agere, ut boni quantum plurimum possit, & in quam plurimis, obtineatur; tantumque diffundatur, quantum ferre possit ratio rerum. Sin contra, Deum ponamus penes se constituisse potentiam, quod absit! ita despotico exercere velle arbitrio, ut nil curet creaturarum intelligentium felicitatem, sed intervertat potius instrumenta tantum non omnia, quæ propagandæ incolumitati humanæ pridem consecravit, nec sapiens erit nec bonus, nec, ut hæcenus justitiæ notio habita est, justus erit censendus. Atque hinc concluditur, quod si lex alia aliqua positiva, in præceptis ad usum præsentis vitæ pertinentibus, naturali rationi, puta socialitatis legi, contradicere videatur

atur (contradictoriæ veritates nullæ dantur), illa *apparens* pugna sit tantummodo ; adeoque sequenda interpretatio ista erit , quæ cum principiis juris naturæ ex certitudine morali, & toti humano generi communi, haustis congruat, præ ea, quæ iisdem modo quocunque repugnet. *Inter duo officia, que simul præstari nequeunt, præferendum illud omnino, quod magis necessarium fuerit, utile atque honestum (d).*

[a] *ad cap. V. Matth.* [b] *de jur. N. & G. VIII. 3. 27.* [c] *Job. VIII. 11.*
 [d] *Pufend. de offic. hominis Cap. ult. paragr. ult.*

Thes. IX.

Rationes & exempla veteris ævi, in antecedentibus prolata, licet sufficere posse videantur omnibus, qui non veterum

rum placitis, eorumque auctoritatibus sæpe præjudicatis, lupstrui volunt veritates philosophicas: iisdem non pigebit tamen ex sacris alia, alia ex praxi & constitutione Principum & Doctorum evangelicorum desumpta, succenturiare. Ex sacris, ut taceam cetera, regis Davidis exemplum notissimum est, non ipsi sibi solum, sed etiam Absaloni filio & Joabo, exercituum duci supremo, suoque regimini faventissimo, homicidium deliberatum & insidiosum, modo ad intercessionem aliorum justam, modo ex aliis causis gravissimis, aggratiantis (a). In correptionem, immo quoque pœnam divinam, incurrisse regem ob interemtum nefario dolo Uriam, non nego; sed eadem teste scriptura, incolumi & vita & regni, quod in I-
fraële

fraële tenebat, fastigio. Quod
 Joabum & Absalonem attinet,
 ob gratiam iisdem homicidis
 factam, in nullam divini Nu-
 minis iram, nedum publicam
 reprehensionem incidisse, ea-
 dem scripturâ teste, palam no-
 tum est. Neque enim tumultu-
 arie, aut ex affectu vitioso, sce-
 lera horum impunita dimisit,
 sed ex rationibus & imperii
 causis prudentibus, videlicet:
 ne supplicio virorum, in ani-
 mis civium regnantium, suc-
 cresceret magis quam evanesce-
 ret, quod in republica diu in-
 oleverat, seditionis malum.
 Quid? quod in statu naturali
 Deus ipse, in illa longævitate
 hominum, pœnam homicidæ
 (Caino) talem imposuit, qua-
 lis horrorem homicidii posteris
 multo majorem inculcare pote-
 rat, quam si patratorem statim,
 &

& in flagranti crimine, penitus oppressisset. Quo etiam certissimo exemplo patet, pœnas non solum nullas naturales, proprie sic dictas, dari, quemadmodum instant nonnulli (b); verum, salva manente pœnâ tribunalis divini, * intendi omnino, remitti

* Triplicem, ex uno eodemque delicto, diversis personis non raro oriri actionem tralatitium est. Violatur Numinis sanctitas divinarum legum transgressione. Contra universitatem, ejusque leges, peccatur violatione quietis, exemplo & contemtu legislationis. Et demum contra proximi salutem peccatur, ejusque famam possessio, nrsque. omnibus hisce personis satisfaciendum. Neque, unius extincta actione, ceteras statim extinguere necesse est. Licet ex justa causa pœnam, civitati debitam, in.

ti aliave specie pœnâ, in societat^{is} ædificationem & salutem,
 juste

terdum remittat magistratus civilis, pœne & satisfactioⁿⁱ, quam parti lese (Målsåganden) debet reus, imprimis autem Deo, ejusque legibus temere violatis, nihilominus obnoxius manet. Neque enim justitiæ Div. immota severitas, ubi dicitur non posse non punire peccata, ejusmodi subsidiariis mediis indiget; neque, ad rectores civitatum transferri eandem, fas aut rectum pronunciat Huberus (c) Ita, quod ad interfectore^m Gotschalchi episcopi, Matthiam Gustavi, cujus antea meminimus, licet, in vicem pœne civilis jacturâ tantum bonorum & pecunie fecerit, divine ultionis rigorem propterea non evitavit tamen. Phthiseos enim infectus tabe, mortuo quam vivo similior, aliquandiu supervixit.

iuste permutari posse supplicium
 civile, homicidio à legislatore
 vulgo statutum & impositum.
 Quod Svethici imperii reges
 Christianos, ejusque ecclesiæ
 primitivæ patres, concernit, il-
 los ex justis caussis capitalem
 noxam simplici homicidio i-
 dentidem remisisse, neque inter
 caussas imedicabiles (*Uhrbotas-
 mål*) retulisse penitus, bullæ
 indulgentiales, in coronationi-
 bus regum, eorumque per regni
 fines circuitionibus, promulgari
 solitæ, plus satis ostendunt. Con-
 firmat exemplum S. Sigfridi,
 Gothorum Christianorum pro-
 tomystæ multo religiosissimi,
 cujus cum, sanguinis supplicio,
 interemtos nepotes, vindicare
 voluit *Olavus Skotkonungius*, rex
 Christianissimus, quemadmo-
 dum ab *Adamo* appellatur: in-
 tercessit prudenter mitissimi in-
 genii

genii pontifex, regique persvasit, non ut passiones servorum Dei, quasi vice talionis, paribus suppliciis vindicaret, sed ut pecuniariam potius pœnam homicidis irrogaret in ædificationem ecclesiæ, quæ religioso Numinis cultui usum in posteritate quam plurimis Christianis præbuit, & etiamnum præbet *Wexionensi*. Quam, non dico ecclesiasticam, sed tantum politicam, si non nepotes neglexissent, prudentiam, gentibusque cum Christianis ** fune-
ris

** *Inter Paralipomena juris pontificii in protestantium rebus publicis, refertur jure meritoque hæc eadem consuetudo excludendi à communione, & honore sepulture recepto, Christianos quoque sectarios; quam i-*

ris atque glebæ communionem
permisissent, incolumes ipsi diu
superfuissent muneri suo, neque
hierarchiæ suæ tot annorum in-
terregnum passa fuisset Smo-
landia.

*gnominiam civilem an religionis dis-
sidio solo meruerint, alii judicent.
Id patet exemplo veteris ecclesie
modò memorato, plantande religio-
ni Zelum istum non admodum bene
convenisse, multisque parasangis
vicisse gentilium humanitatem hujus
seculi religionem; quippe qui com-
munis sepulture honorem hostibus
nullo modo inviderunt, nedum ci-
vibus, qui nullo se delicto reipubli-
cæ ad posthumam ignominiam ob-
strinxerant.*

Thef.

[a] 2. Sam. XIV. 21. [b] Hochstete-
rus in tractatu suo de jure pœnarum IX.
4. Sc. idem asserit licet paragr. II:da

proxima vir Clariss. asserat, in humano foro locum veniæ non esse solum, sed & dari debere, si majorem, quam pœna, utilitatem producere possit. Huic adde Riperum, prorsus item sentientem, & ad homicidium etiam dolosum applicancem, diascepsi sua de lege, p. 25. [c] de jure civit. p. 644. §. 10. fine.

Thef. X.

QUamvis ex modo dictis facile patet, Christiani magistratus auctoritatem, in omni homicidio voluntario, non ad capitalem pœnã necessario temperque restrictam esse: non tamen eo usque hæc extendenda velim, ac si mihi propositum sit defendere licentiam homicidas quoscunque pessimos & inemendabiles, in damnum rei publicæ evidentissimum, nulla prægnanti de causa, à pœna eximendi capitis, illosve impu-
nè

ne semper dimittendi; aut etiam suadere principi, ut, contra regulas prudentiæ, ex vitioso hic dispenset affectu. Habeant pertinaces male feriatu vindicem in illo justitiæ gravissimum in exigendis, aliorum emendationi, suppliciis atrocissimis, si postulet necessitas; ne bonis vitæ tranquillitas facultatumque suarum adimatur custodia. Quod si vero incidant tempora, quæ nonnullorum spes præsumpta civium, publicis pridem erasa tabulis, veritatis & domini diversam relationem non agnoscat, adeoque, contra rationem, sub prætextu cultus divini revelati, principibus potestatem aggratandi homicidii penitus & absolute derogare sustineat, eidem, validissimi propylæi instar, obtendendum omnino illud doctrinæ

ne civilis axioma primum: Religionis & rei civilis, quamvis subinde privatim & apparenter, publicas & genuinas tamen à se invicem nunquam disfidere rationes, seu quod idem est: Deum, sanctione suarum legum, nunquam perturbare voluisse societatum civilium securitatem & incolumitatem. Quibus positis, cum Hannekenio magni nominis Theologo ex æquo & bono concludimus: Christiani magistratus non esse restrictam ad certam pœnam & necessariam, auctoritatem; & proinde jus aggraviandi plenum possidere secundum statum liberum N. Testamenti; non qui libertate gaudeat impunita facere scelera, sed qui fidei prudentiâ disciplinam custodiamque divinarum humanarumque legum gubernet. (a)

In summa: delictis, quorum natura constat turpitudine, quæque

D

habet

30
habet in scriptura constitutam
pœnam, veniam dare non nisi
difficiliter, & ex causis præ-
gnantibus, oportet principem.
Quod si vero inconsulta animi
levitate, aut præpostero affectu,
princeps subtrahat reum pœnæ,
divina & humana lege constitu-
tæ, adeoque incolumem præ-
stet, quem publice & privatim
melius fuisset (b) è medio abo-
levisse, perperam usurpati mu-
neris nomine, Deo atque rei-
publicæ suæ obligari, neque du-
bitamus asserere.

[a] Hannek. de jur. aggr. p. 22.
[b] Prudenter & cum iudicio Buddeus
diss. de Concord. relig. & stat. civ. p.
228. asserit: in hac seculi corruptione,
sine suppliciis capitalibus, securitati
publicæ, quod nonnulli volunt, con-
suli minime posse.

S, D, G.

Auctori operis solertissimo, sobrieque
Philosophiae Candidato clarissimo

Dn. LAUR. CREDUHL

Fautori & amico honorando.

NON modò quam tractas, Credo
dahl / valde ardua res est,
Pulcra sed atque ingens utilitatis
opus;

Hinc mea musa tibi paucis si carmina
nectit,

Fac capias: gressus gratulor e-
gregios!

Atque tibi Pallas dignissima premia,
credo,

Scicelidum manibus, non inimica
parat.

Sic bene vicisti patienter cuncta fe-
rendo,

Ac eris agnatis gloria magna tuis.

Vive

Vive dix! multumque vige sub sidere
fausto,
Et decus in patria fulgida stella
elue!

Gratulabundus, quamvis festinante
calamo, L. M. adposuit

Henric. Lithanus:
V. D. Minister.

B. L. S.

SErr ERLEDIG lobet hier mit
stark gesetzten gründem
Nicht: ob ein Christlicher Res-
gent sich mög verbinden
Gar keine Lebens Straff zu exe-
quir'n?

Weil doch die Obrigkeit das
Schwerdt muß füh'n
Hier ist die Frag: ob dann der Höch-
ste Herr im Lande
Auch Gottes Richter-Bild bey dem er-
habnen Stande
Beweise, wann Er aus gerechter
Macht
Beym Mord gelindre Straffe zu
gedacht?

Er

Er schreibet: Ja, dazu! und gibt uns
zu verstehen,
Er dürffe nicht nach der gemeinen
Meynung geben;
Weil Er nun Gott und seinen K^{ön}ig
nia Ehrt,
So sey sein Glück aus k^{ön}iglicher Gnad
vermehret.

Dem liebrechten Herrn *Candidate* hat hie
mit sein verbindliches Gemüht verpfändet
wollen

Christian Heinrich Seelmann.
Narkopia-Ostro-Gothus.

Eidem.

Invidiam animi Tui constantiam &
humanitatem singularem, Cla-
riss. Dn. Candidate, si alias, qua
Te eximie ornant virtutes, silentio
preterire liceret, vel ut benigniores
natura dotes, vel ut Tuae ipsius
inlustris & experientia fructus &
lucra, vel denique ut horum omnium
pignora ac documenta certissima,
quotquot communi patria, studio, vi-
ve usu aut alio Tibi vinculo juncti
fui

fuimus, estimamus, suspicimus, ve-
neramur. Illam quidem in eo per-
spectam cunctis reddidisti, quod nul-
lis difficultatibus molestiisque à vera
honestatis semita Te abduci passus sis;
verum, assiduo labore & pertinaci
quadam perseverantia, in id enixa
incubueris, ut ad apicem eruditio-
nis verae, & virtutis non fucatae,
tandem assurgeres victor. Altera,
humanitas nimirum Tua, vel inde
patescit, quod adeo neminem verbis
vel factis ipse laeseris, ut potius hac
egregie elaborata dissertatione, in qua
absq; lesione majestatis Divinae homi-
cida vitam à Principe condonari posse
probatum suscepisti, perspiue satis te-
status sis illam Tibi precipue in deli-
ciis esse philosophandi rationem, quae
mitiores sectata vias, justitiam pro
rerum personarum, temporum & cir-
cumstantiarum indole, & ex ipsa
quandoque republicae necessitate, gra-
tia temperandam esse suadet illis,
quibus rerum humana um arbitria
commisit supremus universi modera-

ter. *At, cur in virtutibus hisce aliisque Tuis enumerandis prolixem moror? cum meum non sit in Tuas exspatiari laudes, quae, vel me tacente, suo se pretio commendant. Ut vero affectus in Te meus plane sincerus, amicitiaeque fides, qua Tibi imprimis devinctus sum, aliquo saltem indicio se proderet, Te, publicum scientiae Tuae specimen editurum, fausta hac acclamatione prosequi inter partes officii duxi. Quapropter meum est, atque erit semper, votum, ut, finitis jam jam sudoribus hisce Academicis, felici aura in oras, unde exieras, renaviges, & per longam annorum seriem premia fructusque virtutis & doctrinae ibi obveniant exoptabiles, jucundi, copiosi.*

*Ita prolixiori animi affectu,
quam verborum ambage,
applaudit*

Petrus Tolsdorf

W. Smol.

Herr LAUR. CREDUS

Andra gången wid den Kongl. A-
cademien i Ubo disputerade.

J spåda äre at mista bort
Sin Far och Mor, man för-
råd fort.

Er blir då at studera?

Jag tror den som det smakat på,

Och wet hvad sligt betyda må,

Det estertäncker mera.

Allt detta och förstån J grant,

Herr Candidat; men är och sant,

Om jag det får förklara:

J, näst dens Högstas omsorg blid,

Allt wäl använda ungdoms tid,

Er slit ej welat spara.

Så skier nu snart, jag spår förut,

På mödan Er ett lyckligt slut,

Då Lager-Trank tildelas.

Hwarjämte jag här önska wil:

Allt godt Er HERRON dele til!

Som lär och icke felas.

Uttrade således sin fagnad och
wålmening

Joh. Bergstedt.

Wex. Smol.